

گفت‌وگو با داوران بخش هنرهای تعاملی شهری جشنواره هنرهای شهری مشهد

ضرورت هنر تعاملی برای ایجاد نشاط در شهر

شکیبا افخمی‌راد

گزارش روز

جشنواره هنرهای شهری مشهد که حدود چهارده سال است با همت مدیریت شهری و مشارکت دغدغه‌مندان فرهنگ و هنر برگزار می‌شود، در ادامه سنت دیرینه خود با در نظر گرفتن سه رویکرد محتوایی متفاوت شامل نوروز (تجلی هویت ملی)، ماه مبارک رمضان (تجلی نشاط معنوی) و امام‌رضا^(ع) (تجلی هویت دینی) برای هفت بخش هنری به‌استقبال نوروز ۱۴۰۲ می‌رود. یکی از بخش‌های اصلی این دوره بخش هنرهای تعاملی شهری است؛ بخشی که بر عنصر تعامل بین اثر هنری و مخاطب تأکید می‌کند و قصد دارد از ظرفیت‌های این گونه هنری متناسب با فضای شهری و در راستای ایجاد نشاط اجتماعی بهره‌برد. بررسی آثار این بخش چندی پیش به پایان رسید و با نظر هیئت داوران متشکل از زهرا رهبرنیا، محمدحسین نیرومند و حسین ششکلانی پنج اثر برای اجرا در شهر معرفی شدند. اما به نظر می‌رسد آثار رسیده به دبیرخانه جشنواره چه به صورت کارگاهی چه ثبت مستقیم در سایت چندان نتوانسته است هیئت داوران را راضی کند. به‌طوری‌که در بخشی از بیانیه آن‌ها آمده‌است: «آثار ارسالی این بخش اگر چه در مقایسه با دوره گذشته به مفاهیم مورد تأکید در فراخوان نزدیک‌تر شده‌است، کیفیت ایده‌ها و طرح سناریوهای تعاملی آثار همچنان با انتظارات هیئت داوران و برگزارکننده رویداد فاصله شایان توجهی دارد. ازاین‌رو به سراغ زهرا رهبرنیا، محمدحسین نیرومند و حسین ششکلانی رفته‌ایم و با آن‌ها درباره بخش هنرهای تعاملی و ویژگی‌های آثارش صحبت کرده‌ایم که در ادامه پیش‌روی شماست.

● انتقال پیام دوسویه در آثار تعاملی

محمدحسین نیرومند، هنرمند و مشاور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، در ابتدای صحبت هایش با اشاره به ظهور هنرهای جدید می‌گوید: در گذشته هنر به هفت بخش تقسیم می‌شد که این موضوع با نفوذ فناوری‌های جدید به هنرهای مختلف، تغییر پیدا کرده‌است. هنرهای تعاملی یکی از این گونه‌های جدیدی است که مخاطب می‌تواند نقشی در تغییر آن‌ها داشته باشد.

او ادامه می‌دهد: در گذشته آثار هنری پیامی یک‌سویه را از سوی هنرمند به مخاطب منتقل می‌کردند، اما با ظهور هنرهای تعاملی، این اتفاق دوسویه شده‌است که شاید مهم‌ترین ویژگی این هنر باشد.

نیرومند با اشاره به جدید بودن بخش هنرهای تعاملی

در جشنواره هنرهای شهری مشهد بیان می‌کند: اضافه کردن بخش هنرهای تعاملی به جشنواره اتفاق جدید و خوبی است؛ چون این نوع آثار از لحاظ ذاتی هم به کارهای مدنظر شهرداری که باید با مخاطب عام سروکار داشته باشند، نزدیک‌تر هستند.

او درباره فاصله کیفی آثار رسیده به دبیرخانه با آنچه مدنظر داوران بوده است نیز توضیح می‌دهد: به‌رحال وقتی دآوری بخشی از یک جشنواره را برعهده می‌گیرید، انتظار دارید که آن بخش پروپیمان برگزار شود و با کارهای بدیع و نوآورانه روبه‌رو شوید، اما امسال کمتر با چنین آثاری روبه‌رو شدیم که البته من این اتفاق را عجیب نمی‌دانم، چون هنرهای تعاملی جزو بخش‌های جدید جشنواره محسوب می‌شوند. اما

کم‌کم افراد بیشتری درگیر آن می‌شوند و ما هم شاهد آثار بهتری خواهیم بود.

این داور بخش هنرهای تعاملی یادآور می‌شود: البته امسال شرایطی ایجاد شده که فعالیت جامعه هنری در همه زمینه‌ها کم‌رنگ شده‌است. ان‌شاء... در سال‌های آینده فعالیت‌های هنرمندان بیشتر خواهد شد.

● تأثیر هنرهای تعاملی در ایجاد نشاط در شهر

زهرا رهبرنیا، استاد دانشگاه و دیگر داور جشنواره، درباره هنرهای تعاملی توضیح می‌دهد: آثار تعاملی از موزه‌ها و نمایشگاه‌ها به سطح شهر می‌آیند و جنبه

عمومی پیدا می‌کنند. در واقع این هنر از هنرهای مدرنی که مخاطبانش فقط نخبگان و خواص هستند فاصله دارد و حالت مردمی‌تری به‌خودش گرفته‌است. به‌گفته او هنر تعاملی، مردم را به تکمیل اثر و حرکت در فضای هنری که طراحی شده‌است فرا می‌خواند و افراد را با خودش درگیر می‌کند.

این استاد دانشگاه درباره آثار رسیده به این دوره از جشنواره بیان می‌کند: کمیت شرکت‌کنندگان در این بخش مقبول بود، اما کیفیت آثار چندان انتظار داوران را برآورده نکرد. برخی از آثار از کارهای خارجی که تناسبی هم با فرهنگ ما ندارد کپی شده و از لحاظ اصالت زیر سؤال بودند. برخی آثار دیگر هم به وجه تعاملی آن چنان که باید توجه‌ناداشتند. ازاین‌رو پنج اثری که تا حدی پذیرفتنی بودند برای تشویق

طراحانشان با نظر هیئت داوران انتخاب شدند. او درباره رویکرد محتوایی آثار رسیده به جشنواره نیز می‌گوید: بیشتر آثار سرگرمی و از عنوان‌های گفته شده در فراخوان دور بودند. البته آثاری داشتیم که به موضوع زیارت پرداخته‌اما نتوانسته بود ند حق مطلب را ادا کنند. رهبرنیا ادامه می‌دهد: البته باید از شهرداری مشهد که توانسته است افرادی پراکنیزه را به وسط این مسابقه بکشاند، قدردانی کرد.

این حرکت هنری بسیار جذاب است ولی لازم است که آثارش از نظر کیفی کمی بهبود پیدا کند. البته شهرداری مشهد نیز در این بخش کارگاه‌های آموزشی برگزار کرده که بهتر است بیشتر شود.

او با اشاره به تدریس دروس مرتبط با هنرهای تعاملی در مقطع دکتری دانشگاه خاطرنشان می‌کند: فراخوان جشنواره باید به صورت گسترده‌تری در خارج از مشهد منتشر شود و به دست دانشگاه‌های تهران هم برسد تا افراد مجرب‌تر و حرفه‌ای‌تری در این رویداد شرکت کنند. برای مثال دانشجویان خود من که درس این موضوع را خوانده‌اند از برگزاری

جشنواره هنرهای شهری مشهد اطلاعی نداشتند. اگر بتوان این دانشجویان را به حضور در جشنواره ترغیب کرد، قطعاً کیفیت آثار بهتر خواهد شد. این استاد دانشگاه تأکید می‌کند: با وجود آنکه مخاطبان این چیدمان‌های شهری عموم‌مردم هستند ولی بازهم باید در طراحی آن‌ها از دانش هنری و خلاقیت بهره گرفته‌شود.

رهبرنیا با تأکید بر اینکه بخش هنرهای تعاملی قابلیت بسط به کل کشور را دارد می‌گوید: با وجود اینکه سال‌هاست بحث هنرهای تعاملی در کشور تدریس می‌شود ولی هیچ‌وقت این موضوع اجرایی نشده، به‌طوری‌که می‌توان گفت مشهد اولین شهری است که در اجرایی‌کردن هنرهای تعاملی پیش قدم شده‌است. از این‌رو من داناتما به مسئولان جشنواره توصیه می‌کنم

اجازه دهند جشنواره در خارج از مشهد هم پروبال بگیرد و افراد مختلف پای کار بیایند.

او درباره اهمیت هنرهای تعاملی نیز بیان می‌کند: هنر تعاملی در درمانگری، ایجاد نشاط و تقویت حس تعلق به شهر بسیار مؤثر است و در همه دنیا امتحانش را پس داده‌است، البته به‌شرطی که واقعا تعاملی باشد؛ چون برخی آثار رسیده به جشنواره هنرهای شهری مشهد به هیچ وجه تعاملی محسوب نمی‌شوند.

● آثار تعاملی هنوز به‌پختگی نرسیده‌اند

حسین ششکلانی، هنرمند و داور جشنواره، درباره بخش هنرهای تعاملی شهری می‌گوید: آثار تعاملی پیش از این هم در جشنواره تولید می‌شده ولی دو سالی است که با در نظر گرفتن بخشی مجزا به‌صورت تخصصی‌تر به این موضوع پرداخته می‌شود، اتفاقی که در پیچه‌ای برای تولید آثار خاص‌تر باز کرده‌است. او ادامه می‌دهد: هنرهای تعاملی به معنی مشارکت هنرمند و مخاطب در نهایی‌شدن یک اثر هنری است. یعنی با حضور مخاطب یا کاری که او انجام می‌دهد، اثر کامل می‌شود و مفهوم پیدا می‌کند.



عکس: خانه هنرمندان شهرداری مشهد

ششکلانی با اشاره به اشکال مختلف آثار تعاملی بیان می‌کند: برخی آثار به شکل مکانیزمی هستند، یعنی مخاطب باید حرکتی روی آن انجام دهد. بیشتر طراحان صنعتی در این فضا کار می‌کنند. برخی آثار تعاملی هم مفهومی‌تر هستند که توسط هنرمندان تجسمی و معماری تولید می‌شوند.

این هنرمند یادآور می‌شود: هنوز هنر تعاملی در کشور به درستی تعریف نشده‌است و درک درستی -چه از لحاظ دید هنری، چه برخورد مخاطب با آن- وجود ندارد. آثاری هم که در جشنواره دآوری شدند، به پختگی کامل نرسیده بودند.

او ابراز امیدواری می‌کند بعد از پایان جشنواره، آثار تحلیل و در کارگاه‌ها و دانشگاه‌ها به هنرهای تعاملی پرداخته شود تا افرادی که می‌خواهند سال آینده در این بخش شرکت کنند از لحاظ نظری و مفهوم بهتر متوجه موضوع شوند و کارهای بهتر ارائه کنند.

ششکلانی با اشاره به شیوه دریافت آثار در جشنواره خاطرنشان می‌کند: برخی افراد بعد از حضور در کارگاه‌های آموزشی، اثرشان را ارائه دادند و برخی به صورت مستقیم در سایت ثبت نام کردند که البته در مجموع از لحاظ کیفیت تفاوت محسوسی با یکدیگر نداشتند. به نظر من کارگاه‌ها باید تداوم سالیانه داشته باشند تا بتوانند در رشد کیفیت آثار تأثیر بگذارند.

این هنرمند یادآور می‌شود: بیشتر آثار رسیده به جشنواره به صورت مکانیزمی و در قالب بازی ساخته شده بودند و

وجه هنری آن‌ها بسیار کم‌رنگ بود؛ اما به نظر من هرچه جلوتر برویم اتفاقات بهتری رخ می‌دهد، چون نگاه زیباشناسی مخاطب هم بهبود پیدا می‌کند و مشارکت فعال‌تری خواهد داشت. به این ترتیب کار از مونولوگ بودن خارج می‌شود و دیالوگ شکل می‌گیرد.

ششکلانی با تأکید بر اهمیت برگزاری کارگاه‌های آموزشی بیان می‌کند: ما در جلسات دآوری آثار رانقد و سپس دآوری می‌کنیم. حال اگر این نقد پیش از جلسه دآوری و در قالب کارگاه با حضور خود هنرمند صورت گیرد، اتفاقات بهتری رخ می‌دهد و کیفیت آثار رشد و بهبود پیدا می‌کند.



حسین ششکلانی:
هنرهای تعاملی به معنی مشارکت هنرمند و مخاطب در نهایی‌شدن یک اثر هنری است. یعنی با حضور مخاطب یا کاری که او انجام می‌دهد، اثر کامل می‌شود و مفهوم پیدامی‌کند



زهرا رهبرنیا:
آثار تعاملی از موزه‌ها و نمایشگاه‌ها به سطح شهر می‌آیند و جنبه عمومی پیدامی‌کنند. در واقع این هنر از هنرهای مدرنی که مخاطبانش فقط نخبگان و خواص هستند فاصله دارد و حالت مردمی‌تری به خود گرفته‌است



محمدحسین نیرومند:
اضافه کردن بخش هنرهای تعاملی به جشنواره اتفاق جدید و خوبی است؛ چون این نوع آثار از لحاظ ذاتی هم به کارهای مدنظر شهرداری که باید با مخاطب عام سروکار داشته باشند، نزدیک‌تر هستند



گرمیادداشت مرحوم صادقی در «یاد حبیب»



آیین گرمیادداشت یاد و خاطره هنرمند فقید حبیب‌ا... صادقی، هنرمند نقاش، گرافیست، کاریکاتوریست و منتقد هنری، عصر دوشنبه در قالب چهار رویداد هنری با عنوان «یاد حبیب» در حوزه هنری انقلاب اسلامی برگزار شد. در این رویداد، نمایشگاه «یاد حبیب» شامل نقاشی‌ها و پوسترهایی با موضوع پرتره‌هایی از زنده‌یاد حبیب... صادقی و هنر مقاومت در گالری ابوالفضل عالی در حوزه هنری افتتاح شد که تا پنجم بهمن ادامه خواهدداشت. این نمایشگاه شامل ۳۲ پوستر از هنرمندانی همچون ابوالفضل خسروی، امیر دستمردی، حامد مغفوری، حسین یوزباشی، حمید قربان‌پور، لیلا نیرومند، مجیدقاری، محمدرضا دوست‌محمدی، وحیدحقی، علی‌وزیریان، یونس رحبی، محمدرضا فراهانی و دانیال فرخ و هفت اثر نقاشی از عبدالحمید قدیریان، صدیقه سلمان، منصوره عالیخانی، کامیار صادقی، حسین عصمتی، علی پنگر و سیدمسعود شجاعی طباطبایی است. رونمایی از اثر ناتمام زنده‌یاد صادقی با عنوان «نازنین بانوی دو عالم» برای نخستین بار و سردیس این هنرمند فقید که توسط نادر قشقایی ساخته شده‌است، از دیگر بخش‌های این رویداد بود.

«بچه‌زنگ»، رقیب «بیعی» در فجر



پویانمایی «بچه‌زنگ» برای حضور در چهل و یکمین جشنواره فیلم فجر فرم پر کرده‌است. این انیمیشن به کارگردانی بهنود نکویی و به تهیه‌کنندگی حامد جعفری تولید شده و محصول گروه هنرپویاست. نام قبلی این پویانمایی «انقراض» بود که اکنون با تغییر نام به «بچه‌زنگ»، برای بازبینی فرم حضور در جشنواره فیلم فجر را پر کرده‌است. با توجه به شرط حضور حداقل دو اثر پویانمایی در جشنواره فیلم فجر و حضور احتمالی «بیعی»، تازه‌ترین محصول مرکز انیمیشن اوج، در جشنواره، انتظار می‌رود این دو انیمیشن در بخش جنبی جشنواره به رقابت با یکدیگر بپردازند.

رقابت ۲ فیلم ایرانی در جشنواره «داکا»



فیلم‌های سینمایی «صد» به کارگردانی امیرعباس ربیعی از محصولات سازمان سینمایی سوره و «تک تیسرانداز» به کارگردانی علی غفاری، در بیست و یکمین دوره جشنواره بین‌المللی فیلم «داکا» به نمایش درمی‌آیند. این جشنواره از ۱۴ تا ۲۲ ژانویه برابر با ۲۴ دی تا ۲ بهمن ماه در بخش دنیای سینمای شهر داکای کشور بنگلادش برگزار می‌شود و بیان‌جسورانه آن، مقاومت در برابر انحطاط، ابتدال و تجاری‌گرایی است که جریان اصلی صنعت فیلم بنگلادش را فراگرفته‌است. فیلم سینمایی «صد» به تهیه‌کنندگی محمدرضا شفیعی، از تولیدات سازمان سینمایی سوره یک درام سیاسی است که داستان یک عشق را در دل حوادث سیاسی روایت می‌کند. این فیلم سعی کرده‌است حوادث پرتلاش زمستان ۵۹ تا تابستان ۶۰ ایران را به نمایش بگذارد. «تک تیرانداز» به تهیه‌کنندگی ابراهیم اصغری فیلمی قهرمان‌محور است که برشی کوتاه از حضور حماسی شهید عبدالرسول زرین، بهترین‌تک تیرانداز دوران دفاع مقدس، را در قالب یک داستان اکشن روایت می‌کند.

قر وینی‌ها منتظر «هیچ‌کس منتظرت نیست»



مستند اجتماعی «هیچ‌کس منتظرت نیست»، ساخته محسن اسلام‌زاده، امروز ۲۸ دی‌ماه در سینماهمچن قزوین نمایش داده‌می‌شود. به گزارش صبا، مستند اجتماعی «هیچ‌کس منتظرت نیست»، محصول مرکز مستندسوره، به کارگردانی و تهیه‌کنندگی محسن اسلام‌زاده پس از نمایش در شهرهای مشهد، تهران و کرمانشاه که با استقبال مخاطبان مواجه شد، در سینماهمچن قزوین روی‌پرده می‌رود. براین اساس مراسم افتتاحیه‌ای‌آن، همراه با جلسه نقد و بررسی روز چهارشنبه، ۲۸ دی‌ماه، ساعت ۱۸ با حضور عوامل مستند در سینماهمچن قزوین برگزار می‌شود. اکران این اثر که نتوانسته‌است نظرات نخبگان، جامعه‌شناسان، منتقدان و فعالان اجتماعی و حوزه‌زنان را به خود جلب کند، در پایتخت ادامه دارد.

«جشن سربرون» روی آنتن می‌رود

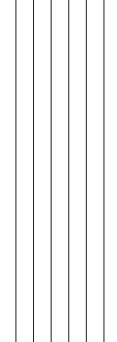
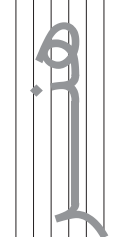


«جشن سربرون» به سفارش سیما فیلم تولید شده‌است و به روایت دوران قبل از مشروطه می‌پردازد و عوامل این سریال، این روزها مشغول کارهای پس از تولید شامل صداگذاری، موسیقی، ویزوال افکت و تصحیح رنگ هستند. هنوز مراحل فنی این سریال تمام نشده‌است و با اتمام کارهای پس از تولید روی آنتن می‌رود. حسین محبوب، محمود پاک‌نیت، لاله اسکندری، فرخ نعمتی، قاسم زارع، میرطاهر مظلومی و رامین ناصر نصیر از بازیگران این مجموعه تلویزیونی هستند. هنوز زمان پخش این سریال اعلام نشده‌است.



شماره ۲۸
شماره ۲۸
شماره ۲۸

شماره ۲۸
شماره ۲۸
شماره ۲۸



زنده یا ارسال فیلم می‌توانند کارهای خود را برای دآوری به دبیرخانه ارائه کنند.

سیم‌ریز به‌جواز این دوره از جشنواره اشاره و ابراز کرد: جوایز برگزیده در بخش‌های نویسندگی، کارگردانی، بازیگری (مرد و زن)، عروسک‌گردانی شامل تندیس جشنواره، لوح تقدیر و مبلغ ۸۰ میلیون ریال (بخش کودک و نوجوان و نمایش عروسکی) به نفر اول، لوح تقدیر و مبلغ ۶۰ میلیون ریال (بخش کودک و نوجوان و نمایش عروسکی) به نفر دوم و لوح تقدیر و مبلغ ۴۰ میلیون ریال (بخش کودک و نوجوان و نمایش عروسکی) به نفر سوم است. وی ادامه داد: همچنین تندیس جشنواره، لوح تقدیر و مبلغ ۳۰ میلیون ریال به برگزیدگان بخش‌های طراحی صحنه، طراحی پوستر و بروشور، موسیقی، طراحی لباس و ساخت عروسک تعلق می‌گیرد. جایزه تقدیر هر بخش هم شامل لوح تقدیر و مبلغ ۱۰ میلیون ریال و جایزه دو گروه برگزیده (عروسکی و صحنه‌ای) شامل تندیس جشنواره، لوح تقدیر و مبلغ ۱۰۰ میلیون ریال است.

گفتنی است شرکت‌کنندگان برای کسب اطلاعات بیشتر می‌توانند به سایت شمس تونس به نشانی **shamstoos.ir** مراجعه کنند.



رضوی شدند که پیش از آن این اتفاق رخ نداده بود. ● ترویج مفاهیم اخلاقی و تربیتی
وی با بیان اینکه جشنواره تئاتر کودک و نوجوان رضوی با هدف ترویج مفاهیم اخلاقی و تربیتی برگرفته‌شده از احادیث رضوی برگزار می‌شود، افزود: همه آثار باید با موضوعات هشت‌گانه شامل دوستی، مهربانی، احترام به والدین، نزافت، کمک به دیگران، دوری از حسد، هدیه دادن و راست‌گویی ساخته و به جشنواره ارسال شوند. این هنرمند تئاتر مشهد یادآور شد: این جشنواره به‌آثاری اختصاص دارد که مستقیماً به زندگی و سیره حضرت امام‌رضا^(ع) پرداخته یا متضمن محتوایی مرتبط با آن باشد که موضوعات آن مشتمل بر تولد، زندگی و شهادت حضرت، سیره، فرهنگ و سبک زندگی رضوی، کرامات رضوی، توسل به حضرت، اصحاب و یاران حضرت و فرهنگ زیارت است.

● اهدای جوایز ارزنده به برگزیدگان
دبیر جشنواره تئاتر کودک و نوجوان رضوی درباره نحوه ارسال آثار در این دوره از جشنواره بیان کرد: گروه‌های شرکت‌کننده در جشنواره به دو شکل

هنری آستان قدس رضوی، مدیر مجتمع فرهنگی هنری امام خمینی^(ع)، مسئول انجمن ادبی رضوی و دبیر اجرایی چندین جشنواره ملی فرهنگی هنری در سوابق مهدی سیم‌ریز دیده می‌شود. این هنرمند ۴۱ ساله مشهدی که هم‌اکنون دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی (ادبیات حماسی) دانشگاه فردوسی مشهد است، به‌تازگی به‌عنوان دبیر جشنواره ملی تئاتر کودک و نوجوان رضوی منصوب شده‌است.

● نقش تئاتر کودک و نوجوان در ترویج فرهنگ رضوی
دبیر جشنواره تئاتر کودک و نوجوان رضوی در گفت‌وگو با ما، تئاتر را بهترین هنر برای انتقال آموزه‌های رضوی و تربیت به شیوه اهل بیت^(ع) در رده سنی کودک و نوجوان دانست. او در این باره خاطرنشان کرد: مهم‌ترین مشکل در حوزه تئاتر کودک و نوجوان که تولیدکننده باید با آن دست‌وپنجه نرم کند، ارتباط گرفتن با قشر کودک و نوجوان و ثبات این ارتباط است؛ لذا ابتدا باید بتوانیم با مخاطب ارتباط برقرار و سپس با جلب اعتماد، این ارتباط را محکم کنیم. سیم‌ریز در پاسخ به این سؤال که تئاتر کودک و نوجوان تا چه اندازه توانسته‌است دین خود را در ترویج فرهنگ رضوی ادا کند، افزود: برگزارای جشنواره تئاتر کودک و نوجوان رضوی زمینه را برای تولید آثار قوی در حوزه رضوی فراهم کرد و بسیاری از هنرمندان و نمایشگران ما مشغول کارهایی با موضوع